

Диссертациялық кеңестің жұмысы туралы есеп

География бойынша диссертациялық кеңес
әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
«6D060900-География», «6D090200-Туризм», «6D061000-Гидрология»,
«6D060800-Экология (географиялық ғылымдар)», «6D071100-Геодезия»
мамандық топтары бойынша

Есеп келесідей деректерді қамтиды:

1. Өткізілген мәжілістер саны туралы мәліметтер: 1
2. Мәжілістердің жартысынан азына қатысқан диссертациялық кеңес мүшелерінің тегі, аты, әкесінің аты (бар болса).

Диссертациялық кеңестің жалпы мүшелері – 12 адам. Диссертациялық кеңестің мүшесі шетелдік география ғылымдарының докторы Колосов Владимир Александрович, Ломоносов атындағы ММУ-нің География факультеті Дүниежүзі шаруашылық географиясы кафедрасының меңгерушісі мәжіліске белгілі бір себептерге байланысты қатыса алмады.

3. Оқу ұйымы көрсетілген докторанттардың тізімі.

№	Докторанттың аты-жөні	Докторант оқыған ЖОО-ның аты
1	Рысмагамбетова Айна Акановна	әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті

4. Есептік жыл бойында кеңес қарастырған диссертациялардың қысқаша талдамасы:

1) Қарастырылған жұмыстар тақырыптарының талдау:

Рысмагамбетова Айна Акановна – диссертациялық жұмыс Илек өзені аңғарының жер асты және жер үсті суларының бормен ластану процестерінің динамикасын зерттеуге арналған. Диссертациялық жұмыстың мақсаты - Илек өзені аңғарының жер асты және жер үсті суларының бормен ластану процестерінің динамикасын талдау. Мақсатқа келесі міндеттерді шешу арқылы қол жеткізілді:

- Илек өзені аңғарының жер асты және жер үсті суларының бормен ластануын көптеген жылдар бұрын жүргізген зерттеулерінің нәтижелерін талдау;
- Зерттелетін аймаққа және оның биогеохимиялық провинцияларға тиісілі жатуына жалпы географиялық сипаттама беру;
- Гидрогеохимиялық ахуалдың өзгеру динамикасын режимді бакылауларды жүйелік талдау және жыл мезгілдері мен жылдар бойынша көпөлшемді статистикалық модель (компоненттік талдау) құру негізінде зерттеу;

– Турбулентті диффузияның кеңістіктік есептер моделі негізінде жер асты суларына кіріккен ағынның және бордың құрамы үшін әр түрлі нұсқаларға сандық тәжірибелер жүргізу;

– Жер асты суларын бақылау нәтижелері және математикалық пен көпөлшемді статистикалық модельдеу нәтижелері бойынша картографиялық материалдарды талдау негізінде Илек өзені аңғарының ластану деңгейін төмендету бойынша ұсыныстар әзірлеу.

Зерттеу нәтижелері Илек өзенінде техногендік бор биогеохимиялық провинциясы пайда болғанын көрсетті, бұл шұғыл шараларды қажет етеді. Сумен қамтамасыз етілетін көздердің құрамы, ауыз судың химиялық құрамының адам ағзасына ықтимал жағымсыз әсерін анықтау және жою халықтың денсаулығын сақтаудың маңызды факторлары болып табылады.

Компонентті талдау ауыз суды қабылдау аймағында жер асты суларының бормен ластануының екінші реттік фокусының қалыптасу аймағын болжауға мүмкіндік берді, механикалық геохимиялық тосқауылға түскен транзиттік бордың жинақталатын жері картаға түсірілді, бұл нәтиже, басқалар сияқты, үлкен практикалық маңызы бар.

Жұмыста, оның қорытынды тұжырымында, жер үсті және жер асты ағындарымен бордың көші-қонын жою жөніндегі шаралардың қажеттілігі көрсетілген; судың ластануын азайту және ластаушы заттардың концентрациясын төмендету - санитарлық-экологиялық өткізуді жүзеге асыру ұсынылған.

2) Қазақстан Республикасы Үкіметінің Жоғары ғылыми-техникалық комиссияның «Ғылым туралы» Заңның 18-бабы 3-тармағына және (немесе) мемлекеттік бағдарламаларына сәйкес диссертациялардың тақырыптары мен қалыптасқан ғылымның даму бағыттары арасындағы байланыс;

А.А.Рысмағамбетованың диссертациялық жұмысы табиғат кешендерінің өндірістік қалдықтармен ластануының экологиялық мәселелер жүйесіне сілтеме жасайды және Қазақстан Республикасы Президентінің 2018 жылғы 15 ақпандағы № 636 Жарлығымен бекітілген Қазақстан Республикасының 2025 жылға дейінгі Стратегиялық даму жоспарының маңызды жүйелік реформаларының бірі - «Жасыл» экономика және қоршаған орта мәселесін шешуге бағытталған. «... Қоршаған ортаның жай-күйіне байланысты мәселелер шешілмеген: жердің деградациясы, су ресурстарының жетіспеушілігі, қалалардағы ауаның жоғары ластануы, тұрмыстық қалдықтарды шығару».

3) диссертациялардың нәтижелерін практикалық қызметке енгізу деңгейін талдау

Үміткердің диссертациясының ғылыми нәтижелері, ережелері, ұсыныстары мен тұжырымдары техногенез процестері және өндірістік объектілердің әсерінен

табиғи жүйелердің өзгеруі, оның ішінде өндірістік қалдықтардың ластануы туралы идеяларды дамыту үшін маңызды.

Алынған ғылыми нәтижелер Қазақстан Республикасының құрғақ аймақтарының гидроморфтық ландшафттарындағы бор миграция үрдістерін зерттеуге ықпал етеді. Сонымен бірге басқару шешімдерін таңдау кезінде диссертация нәтижелерін қолдану мүмкіндігін атап өту қажет.

Жұмыста анықталған Ілек өзені аңғарының жер асты сулары мен жер үсті суларының негізгі ластану көздерінің рөлінің өзгеруі Ілек өзені аңғарының, Ақтөбе су қоймасының және оның төменгі бөлігіндегі территориялардың ластануын болдырмайтын қоршаған ортаны қорғау шаралар жүйесін объективті түрде құруға мүмкіндік береді.

5. Рецензенттердің жұмысын талдау (сапасыз шолулар мысалдарымен)

Ресми рецензенттерді тағайындау кезінде Диссертациялық кеңес Білім және ғылым саласындағы бақылау комитетінің осы процедураға қатысты талаптарын басшылыққа алды, атап айтқанда тәуелсіздік қағидаларын қатаң сақтайды.

Диссертацияның мазмұнын зерттеу және рецензияларды ұсыну үшін ғылым докторы және ғылым кандидаты дәрежесіне ие және докторанттардың зерттеулері саласында кемінде 5 (бес) ғылыми мақаласы бар екі ресми рецензент тағайындалды.

Ресми рецензенттер:

Бобушев Темирбек Сейитказиевич – география ғылымдарының докторы, Қырғыз экономикалық университетінің профессоры, Бішкек қаласы, Қырғыз Республикасы, 25.00.24. мамандығы;

Турсунова Айсулу Алашевна – география ғылымдарының кандидаты, «География және су қауіпсіздігі институты» АҚ су ресурстары зертханасының меңгерушісі, Алматы қаласы, Қазақстан, 25.00.27. мамандығы.

Диссертациялық кеңеске ұсынылған ресми рецензенттердің жауаптарында зерттеу тақырыбының өзектілігі, ғылыми нәтижелері, олардың негіздемесі мен жаңалығы, алынған нәтижелердің сенімділігі мен тексерілу дәрежесі, жарияланымдардың қол жетімділігі және философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін беру мүмкіндігі туралы қорытынды көрсетіледі. Ресми рецензенттердің пікірлерінің көшірмелері докторанттарға тапсырылды және университеттің интернет-ресурсында қорғаудың белгіленген күніне дейін 15 (он бес) жұмыс күн бұрын орналастырылды.

6. Ғылыми кадрларды даярлау жүйесін әрі қарай жетілдіру бойынша ұсыныстар.

1) әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дің диссертациялық кеңесі туралы ереженің 3.19-тармағына өзгертулер енгізу және диссертациялық кеңес құжаттар қабылдаған күннен бастап 30 (отыз) жұмыс күнінен кешіктірмей диссертацияны

қорғау күнін анықтау және екі ресми рецензентті тағайындау. Бұл ұсыныс тәуелсіз сараптама нәтижесінде докторантқа тәуелсіз сарапшылардың түсініктемелері бойынша түзету енгізу үшін уақыт қажет, бұл өз кезегінде қосымша уақытты талап етеді.

2) Диссертациялық кеңеске ұсынылған жұмыстарға міндетті алдын-ала сараптамадан өтуді енгізу. Сарапшылардың теріс бағалары және диссертация сәйкес келмеуі жағдайында, қайта қарау үшін диссертацияны диссертациялық кеңеске жіберу 6 айдан ерте емес болуын ұсыну.

3) Диссертация орындалған жерде, диссертациялық кеңестің орналасқан жеріндегі мамандандырылған кафедрада ұсынылған диссертациялардың екі сатылы талқылаудан өткізу жүйесін енгізу.

4) Диссертациялық кеңес әр диссертациялық жұмыс үшін сыртқы апробация жүргізетін жетекші ұйымды тағайындауды ұсынады.

5) Докторантураға мамандық бойынша базалық білім игерген тұлғаларды ғана қабылдау.

6) Ғылыми жетекшілер мен бітіруші кафедраның орындалған диссертациялық жұмыстың сапасы үшін жауапкершілігін күшейту.

7) Қорғауды ағылшын тілінде қабылдағанда отандық ғылыми жетекшінің ағылшын тілін білуін ескеру.

7. Философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін, мамандық (кадрларды дайындау бағыттары) бойынша доктор дәрежесін алу үшін дайындалған диссертациялардың саны:

№		6D060900- География	6D090200- Туризм	6D061000- Гидрология	6D060800- Экология (гео)	6D071100- Геодезия
1	Қорғауға жіберілген диссертациялар саны	-	-	-	1	-
2	Басқа ЖОО-нан қорғауға жіберілген диссертациялар саны	-	-	-	-	-
3	Қарастырудан алынған диссертациялар саны	-	-	-	-	-
4	Қарастырудан алынған басқа	-	-	-	-	-

